

УДК 811.111+811.161.2]'25

Алла ОЛЬХОВСЬКА, доцент кафедри перекладознавства імені Миколи Лукаша факультету іноземних мов Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна

ОРГАНІЗАЦІЙНО-ПЕДАГОГІЧНІ УМОВИ ЕФЕКТИВНОСТІ РОЗВИТКУ ФАХОВОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАГІСТРІВ-ПЕРЕКЛАДАЧІВ ЗАСОБАМИ ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ

Alla OLKHOVSKA, PhD in Pedagogy Associate Professor at Mykola Lukash Translation Studies Department

ORGANIZATIONAL AND PEDAGOGICAL PREREQUISITES FOR EFFECTIVE DEVELOPMENT OF THE PROFESSIONAL COMPETENCE OF STUDENTS MAJORING IN TRANSLATION/INTERPRETING BY MEANS OF INFORMATION AND COMMUNICATION TECHNOLOGIES

У статті виділено та обґрунтовано основні організаційно-педагогічні умови ефективності розвитку фахової компетентності магістрів-перекладачів засобами інформаційно-комунікаційних технологій: запровадження до фахової підготовки магістрів-перекладачів спеціальних технологій усного перекладу, зокрема спеціального обладнання для виконання синхронного перекладу; використання під час навчання письмового перекладу спеціальних перекладацьких технологій, наприклад, систем автоматизації перекладу; створення інформаційно-комунікаційного освітнього середовища засобами платформи Moodle для забезпечення ефективного розвитку декларативного складника фахової компетентності перекладача; застосування у процесі формування декларативного складника комп'ютерно орієнтованих засобів (електронної пошти, мультимедійних презентацій, ресурсів мережі Інтернет).

Ключові слова: інформаційно-комунікаційні технології для фахової підготовки перекладачів, фахова компетентність перекладача, магістри-перекладачі.

Summary. The article outlines and substantiates the main organizational and pedagogical prerequisites for effective development of the professional competence of students majoring in translation/interpreting by means of information and communication

technologies: introduction of specialized interpreting technologies, in particular special equipment for performing simultaneous interpreting; teaching translation with the help of specialized translation technologies, in particular computer-assisted translation tools; creation of information and communication educational environment by means of Moodle for ensuring effective development of the declarative component of the professional translator/interpreter competence; application of computer-oriented means (e-mail, multimedia presentations, Internet resources) in the process of formation of the declarative component.

Key words: information and communication technologies for the professional training of translators/interpreters, translator/interpreter professional competence, students majoring in translation.

Meta: виокремити та обґрунтувати основні організаційно-педагогічні умови ефективності розвитку фахової компетентності магістрів-перекладачів засобами інформаційно-комунікаційних технологій.

Постановка проблеми в загальному вигляді. На сьогоднішній день ринок перекладацьких послуг зазнав суттєвих змін, які виявляються у його значній технологізації, віртуалізації, клієнто-орієнтованості та домінуванні моделі "замовник – перекладацька компанія – перекладач", що, у свою чергу, відображається на професійній діяль-

ності перекладача. Водночас із перекладацькими знаннями, навичками та вміннями на передній план виходить інструментальний компонент його фахової компетентності, без належного формування якого стає неможливою успішна професійна самореалізація фахівця з перекладу.

Розробки, виконані в межах європейської магістерської підготовки перекладачів EMT (European Master's in Translation), яка являє собою проект партнерства Європейської Комісії та вищих навчальних закладів, що здійснюють підготовку перекладачів на рівні магістратури, вказують на те, що інформаційно-комунікаційні технології посідають одне з провідних місць у структурі фахової компетентності перекладача (ФКП): у рамках проекту встановлено знак якості (quality label), який надається тим університетським магістерським програмам підготовки перекладачів, які повною мірою враховують у навчанні узгоджені професійні стандарти та потреби ринку, зокрема, мають у структурі підготовки перекладачів один або декілька курсів із сучасних перекладацьких технологій. Зважаючи на такий стан речей, актуальними видаються дослідження, спрямовані на підвищення технологізації фахової підготовки перекладачів на магістерському рівні.

Аналіз досліджень і публікацій. На вітчизняних теренах почали з'являтися перші роботи, присвячені проблемі навчання перекладу із застосуванням інформаційно-комунікаційних техно-

логій. Зокрема, вивчалися умови формування професійної компетентності майбутніх перекладачів засобами ресурсів мережі INTERNET [14], можливості використання навчального середовища Moodle при вивченні іноземних мов та перекладу, а також цілі та завдання інформаційної підготовки студентів-перекладачів з використанням інформаційно-комунікаційних технологій [3; 4]. На дисертаційному рівні досліджено проблему формування інформаційної компетентності майбутніх перекладачів для аграрної галузі у вищих навчальних закладах [18], яка охоплює технології письмового перекладу вузькоспеціальної тематики та не розглядає технічний інструментарій фахівців з усного перекладу. Безумовно, усі перелічені праці значною мірою сприяли розв'язанню питання фахової підготовки майбутніх перекладачів, однак їх аналіз свідчить про те, що використані не всі резерви для забезпечення ефективного формування ФКП. Так, відсутні комплексні дослідження проблеми виокремлення та обґрунтування організаційно-педагогічних умов ефективності розвитку фахової компетентності магістрів-перекладачів засобами інформаційно-комунікаційних технологій.

Виклад основного матеріалу дослідження. Організаційно-педагогічні умови, які ми разом з іншими дослідниками [7] тлумачимо як сукупність взаємопов'язаних та взаємозалежних факторів, спрямованих на забезпечення цілеспрямованого процесу формування та розвитку фахової компетентності магістрів-перекладачів засобами інформаційно-комунікаційних технологій, відіграють першочергове значення в побудові педагогічної системи, а відтак потребують детального розгляду. Нижче наведено та обґрунтовано ключові організаційно-педагогічні умови розвитку фахової компетентності магістрів-перекладачів засобами інформаційно-комунікаційних технологій.

1. Запровадження до фахової підготовки магістрів-перекладачів спеціальних технологій усного перекладу, зокрема, спеціального обладнання для виконання синхронного перекладу, що доцільно здійснити шляхом модернізації змісту та структури дисципліни нормативного циклу підготовки "Практика перекладу" за допомогою введення модуля із синхронного перекладу [10].

Особливе значення, яке сьогодні набуває усний синхронний переклад, пояснюється насамперед тим, що він є ключовим кроком на шляху до оволод-

іння іншими високотехнологічними видами усного перекладу, такими як віддалений переклад (remote interpreting), різновиди якого можуть виконуватися у тому числі й у синхронному режимі, а тому передбачають сформованість відповідних навичок й умінь, а також базові технологічні навички й уміння та сформоване уявлення про хід процесу синхронного перекладу та його високу технологічність. Досягнення практичної і професійної мети передбачає застосування у процесі навчання синхронного перекладу низки технологій, а саме:

- технологія одночасної подачі звуку на декілька точок, що дозволяє одночасне вправління декількох студентів (у нашому випадку до 5 осіб), що оптимізує процес навчання шляхом його інтенсифікації – дозволяє втілити активніше їх залучення до роботи та виконання більшої кількості вправ, а також швидке проведення контрольних робіт, на які витратитиметься мінімум часу;

- технологія одночасного запису звуку на декілька точок, яка вможливує запис та збереження продуктів вправління студентів в електронній формі з метою їх подальшого аналізу як викладачем, так і самими студентами. Ця технологія сприяє й ефективному проведенню контрольних робіт та вможливує їх детальну перевірку, оскільки викладач має змогу неодноразового прослуховування запису, що дозволяє ідентифікувати всі наявні помилки та врахувати їх при виставленні відповідних балів студентам;

- технологія відтворення звуку, що покликана забезпечити можливість прослуховування продуктів вправління студентів, записаних на електронні носії. Така практика може ефективно використовуватися у процесі проведення практичних занять шляхом вибіркового прослуховування одного із записаних перекладів студентів з метою проведення аналізу тексту перекладу, визначення помилок та способів їх подолання;

- технологія відтворення відеоматеріалу, яка має на меті не лише забезпечити сприйняття тексту перекладу на слух, а й задіяти зоровий канал сприйняття інформації, що є типовим для професійної діяльності перекладача-синхроніста. Вважається, що введення зорової опори під час синхронного перекладу спрощує процес його виконання, оскільки дозволяє студентам краще зорієнтуватися у ситуації. У нашому випадку можливість зорового сприйняття матеріалу забезпечується використанням телевізора, розміщеного навпроти ізольованих кабінок, що мають про-

зорі двері, а також програвача, який дозволяє відтворення файлів різних форматів з портативних носіїв інформації - флешок;

- технологія електронної пошти, яка забезпечує ефективний зворотний зв'язок між викладачем і студентом та передбачає можливість для кожного з них отримати продукти власного вправління після завершення кожного заняття, а також контрольної роботи засобами електронної пошти. Такий прийом уможливує розвиток у студентів здатності до об'єктивної самооцінки результатів власної праці, а також сприяє виділенню помилок, над виправленням яких слід працювати, та шляхи такої роботи. Окрім того, засобами електронної пошти кожен студент у будь-який момент має змогу поставити викладачеві будь-які запитання, отримати відповіді, додаткові матеріали для опрацювання;

- технологія текстового редактора Word, яка реалізується шляхом надання студентам завдання задрукувати продукти власної перекладацької діяльності та критично їх оцінити, виділивши основні помилки відповідно до прийнятої системи оцінювання. Таким чином, студент отримує змогу власноруч оцінити продукт своєї діяльності, опинитися в ролі замовника (критика), якоюсь мірою долучитися до діяльності викладача, опанувавши систему оцінювання робіт студентів, провести детальний аналіз власної роботи та спланувати шляхи роботи над своїми помилками;

- технологія пошукових систем, яка втілюється шляхом надання студентам завдань, які передбачають комплексну підготовку до теми наступного уроку засобами пошуку необхідної інформації з наданої теми. Такі завдання ефективно моделюють діяльність професійного перекладача-синхроніста, для якого пошук усієї необхідної інформації з теми перекладацького заходу, супровід якого він буде забезпечувати, є суттєвою складовою роботи.

Технології одночасної подачі та запису звуку, його відтворення поєднані системою, що включає спеціальне обладнання, а саме: центральний комп'ютер із встановленим спеціальним програмним забезпеченням, мікшер, розподільвач звукових доріжок на кабінки, колонки для відтворення звуку, ізольовані кабінки (загальна кількість – 5) зі спеціальним обладнанням – мікрофонами та навушниками. Використовуване обладнання забезпечує можливість максимального моделювання діяльності перекладача-синхроніста та потребує спеціального навчання студентів його вико-

ристанню, основ поведінки в ізолюваних перекладацьких кабінках, що викликає виокремлення певного підготовчого етапу під час побудови відповідної методики навчання.

2. Використання під час навчання письмового перекладу спеціальних перекладацьких технологій, зокрема систем автоматизації перекладу (CAT-інструментів), що доцільно здійснити шляхом модернізації змісту та структури дисципліни нормативного циклу підготовки "Практика перекладу" за допомогою введення відповідного модуля [11].

Наразі системи автоматизації перекладу або CAT-інструменти (CAT-tools від Computer-Aided Translation Tools) фактично перетворюються на комплексні платформи, які дозволяють цілком організувати діяльність перекладача, застосовуючи низку модулів, таких як модуль пам'яті перекладу, модуль створення та зберігання термінологічних баз, модуль машинного перекладу, модуль здійснення перекладу файлів різних форматів, модуль створення баз пам'яті перекладу на основі попередньо перекладених документів, модуль управління проектами тощо. Під час виконання перекладу вони надають перекладачеві низку переваг, зокрема [8; 17; 27]: повторне використання попередньо перекладених документів; одноманітність термінології та стилю; автоматичний пошук термінології; робота з файлами низки форматів; легке відстеження неперекладених сегментів; відсутність необхідності повторного формування перекладеного тексту; усунення значної кількості рутинної роботи; забезпечення ефективного контролю якості; можливість точнішої оцінки вартості перекладу.

Основною ж перевагою, яка являє собою результат комплексу всіх інших переваг, є зниження часових і трудових затрат, а відтак підвищення продуктивності праці перекладача, а отже, його конкурентоспроможності на сучасному ринку перекладацьких послуг, який стає дедалі вимогливішим у тому числі й в аспекті швидкості виконання перекладів.

Системи автоматизації перекладу бувають не лише десктопними, а ще й хмарними, тобто такими, що надаються Інтернет-користувачеві у вигляді онлайн-сервісів. На сучасному етапі хмарні технології дуже швидко розвиваються, а свідченням їх усе зростаючої популярності є те, що вони з'явилися у найбільш гравців галузі та являють собою повноцінні перекладацькі середовища, що включають у себе той самий функц-

іонал, що й десктопне програмне забезпечення. Вони мають низку додаткових переваг, зокрема [5; 29]:

- менші капіталовкладення, що означає відсутність додаткових витрат на адміністрування та обладнання;
- простота, що передбачає легке та логічне налагодження системи, здійснення обслуговування системи на стороні розробника, відсутність необхідності купувати актуальну версію;
- конфіденційність даних, яка гарантується усіма солідними компаніями-розробниками таких онлайн-сервісів;
- надійність, яка досягається розташуванням матеріалів на декількох серверах у різних місцях, що виключає можливість їх недоступності через проблеми з сервером на робочому місці (технічні проблеми, відключення електроенергії тощо);
- потужність, яка виявляється в поєднанні в межах хмарної платформи усіх інструментів для перекладу, редагування, управління проектами та роботи з термінологією, а також у підтримці роботи з максимальною кількістю форматів та постійному розширенні завдяки порталам програмних додатків;
- легкість доступу через будь-який девайс, підключений до мережі Інтернет із будь-якої точки світу;
- легкість співробітництва, що забезпечується можливістю роботи над одним проектом командою перекладачів незалежно від їх фізичного місцезнаходження, причому всі необхідні матеріали (бази пам'яті перекладів, термінологічні бази тощо) також одночасно і постійно будуть доступні всім перекладачам такого проекту.

Основним недоліком хмарних CAT-інструментів можна назвати Інтернет-залежність, однак, зважаючи на розвиток інформаційно-комунікаційних технологій ця проблема не є надто значущою. Хмарні технології повинні посісти своє місце у структурі підготовки перекладачів, адже вони є уособленням нової парадигми виконання перекладацької діяльності, у процесі якої усі операції виконуються перекладачем віддалено на спеціальних серверах.

Як ми вже зазначали, сучасні CAT-інструменти являють собою комплексні перекладацькі середовища, що об'єднують низку модулів, спрямованих на забезпечення максимальної оптимізації процесу перекладу. До найважливіших із них, які притаманні будь-якому сучасному CAT-інструменту, належать: модуль пам'яті перекладу, термінологічна база, модуль менеджменту проектами, редактор. Розглянемо їх детальні-

ше.

Пам'ять перекладів є ключовою технологією, що лежить в основі будь-якого сучасного CAT-інструмента. Провідна ідея полягає у наданні перекладачеві можливості використовувати базу попередньо перекладених текстів, звичай організованих на пореченевій основі, з метою знаходження речення, подібного до того, що перекладається, та його подальшого використання як моделі [31, 31]. Перекладач отримує усі збіги з бази пам'яті перекладів за кожним сегментом, що перекладається у режимі реального часу, навпроти кожного збігу позначається його відсоток. Якщо таке речення є 100-відсотковим збігом (exact match), то його можна використати без змін. Якщо збіг є неповним (fuzzy match), тобто від 99 % і нижче, то залежно від своїх вподобань перекладач може виправити таке співпадіння, або ж перекласти сегмент заново. Окрім цього, система автоматизації перекладу вирізняється різноманітними засобами (залівка, підкреслювання тощо), які до того ж можна налаштувати за власним бажанням, відмінностями між сегментом тексту оригіналу та сегментом, який було знайдено в базі пам'яті перекладу. Під час виконання перекладу нового тексту з використанням CAT-інструменту перекладач може зберегти усі сегменти тексту оригіналу та тексту перекладу у базі пам'яті перекладів з метою їх повторного використання [25]. Хмарні CAT-інструменти надають змогу користуватися базами пам'яті перекладів в інтерактивному онлайн-режимі на базі серверів, що вможливує швидкий доступ у режимі реального часу до сегментів, перекладених іншими перекладачами, які віддалено працюють над одним і тим самим проектом [26, 203]. Використання пам'яті перекладів здатне суттєво підвищити продуктивність перекладача, а тому, зважаючи на таку значущість баз пам'яті перекладів, студенти мають навчитися створювати бази пам'яті перекладів з виставленням усіх необхідних налаштувань та управляти ними, що передбачає навички й уміння здійснення зміни налаштувань, виконання пошуку в базі, внесення змін та їх збереження, використання фільтрів, імпорту даних до бази.

Студенти мають також оволодіти навичками й уміннями створення баз пам'яті перекладів на основі попередньо перекладених документів, що передбачає створення відповідного проекту (alignment project) з усіма необхідними налаштуваннями, виконання зіставлення однієї пари файлів, опанування ре-

жиму роботи "Співставлення" та перевірку результатів зіставлення, імпорт результатів зіставлення до бази пам'яті перекладів, збереження файлу зіставлення.

Управління термінологією є ще однією не менш важливою опцією, адже ефективна його організація здатна значно скоротити видатки, підвищити якість перекладу та зменшити час на його виконання, що є основним, беручи до уваги вимоги сучасного ринку перекладацьких послуг [23]. Завдяки термінологічним базам перекладачеві більше не потрібно відволікатися на глосарії у форматі Excel, що вимагає переключення до іншого вікна, а відтак відволікання від тексту перекладу. Термінологічна база (termbase) – це комп'ютерна база даних, що містить інформацію переважно щодо понять певної предметної галузі та термінів на їх позначення, адже під час виконання галузевого перекладу перекладач передусім має справу з певними галузями знань, структуру кожної з яких утворюють певні поняття, безпосередньо пов'язані з об'єктами та думками цієї галузі [28, 8].

Термінологічні бази можуть бути не лише одномовними або двомовними, дуже часто вони бувають багатомовними, а більшість сучасних модулів управління термінологією дозволяють вільно визначати структуру запису в базі (встановлювати усі необхідні поля для заповнення) та завантажувати стільки інформації, скільки потрібно певному перекладачеві. Він сам встановлює необхідний кегль та кольори; деякі модулі управління термінологією (наприклад, SDL Trados) дозволяють додавати до записів навіть графічні зображення, тобто модулі управління термінологією на сучасному етапі повністю підлаштовуються під потреби конкретного перекладача [23, 49]. Основні переваги використання модулів управління термінологією полягають у забезпеченні якості (система автоматичного пошуку надає можливість легкого отримання однозначності термінології).

До основних опцій, які підлягають засвоєнню студентами, належать створення термінологічної бази, словникових статей (записів), видобуток термінології (способи пошуку термінів у термінологічній базі), ведення термінологічної бази (постійне поповнення бази новими записами та редагування вже наявних записів). Створення термінологічної бази може відбуватися за декількома сценаріями; по-перше, шляхом створення оболонки термінологічної бази та імпортування до неї термінів із

глосарію у форматі Excel, а по-друге, створення термінологічної бази "з нуля" (from scratch). Перший варіант є дещо складнішим за другий, оскільки передбачає: підготовку файлу формату Excel (*.xlsx) для конвертації, створення нової термінологічної бази за шаблоном, імпорт даних з (*.xlsx) файлу. Зважаючи на часові обмеження, при побудові нашої методики ми зупинилися саме на цьому варіанті створення термінологічної бази.

Виконання перекладу документа певного формату передбачає: відкриття документа засобами САТ-інструменту, переклад відкритого документа в режимі редагування Editor (редактор) із використанням його найважливіших опцій (навігація за редактором, пересування від сегмента до сегмента, виконання форматування, робота з тегами, відстеження ходу процесу перекладу (кількості перекладених знаків, слів, сегментів), попередній перегляд документа, що перекладається, перевірка орфографії), збереження файлу, конвертація перекладеного файлу у вихідний формат.

Виконання проекту передбачає використання усіх опцій, описаних вище, та включає в себе створення проекту, уведення основних даних проекту, вибір файлів проекту, вибір баз пам'яті перекладів та термінологічних баз, виконання перекладу завантажених файлів, їх збереження та конвертацію у вихідний формат, маркування проекту як завершеного, видалення проекту.

3. Створення інформаційно-комунікаційного освітнього середовища для забезпечення ефективного розвитку декларативного складника фахової компетентності перекладача в межах спеціалізованого курсу "Основи професійної майстерності перекладача" [9].

Дедалі популярнішим у світі стає електронне навчання (E-learning), яке визначається як процес формального й неформального навчання, навчальні заняття та події якого реалізуються шляхом використання засобів інформаційно-комунікаційних технологій [20], зокрема, так званих систем управління навчанням (Learning Management System – LMS) або навчальними середовищами. Згадані системи можуть використовуватися як для організації дистанційного навчання, так і в ролі одного з елементів традиційної системи навчання. В останньому випадку йдеться про так зване змішане навчання (blended learning), тобто "цілеспрямований процес здобування знань, умінь та навичок, що здійснюється освітніми установами

різного типу в рамках формальної освіти, частина якого реалізується у віддаленому режимі за допомогою інформаційно-комунікаційних технологій і технічних засобів навчання, які використовуються для зберігання й доставки навчального матеріалу, реалізації контрольних заходів, організації взаємодії між суб'єктами навчального процесу (консультації, обговорення) та під час якого має місце самоконтроль учня (студента) за часом, місцем, маршрутами та темпом навчання" [2]. Змішане навчання передбачає застосування інформаційно-комунікаційних технологій не лише з метою збереження й передачі навчального контенту, а й для налагодження навчальної взаємодії студентів один з одним та з викладачем [2]. Як приклад, можна навести розробку теоретичного курсу засобами певного навчального середовища, який міститиме всі матеріали лекцій, запитання для самопідготовки та завдання для самостійної роботи, які студенти зможуть виконувати в режимі онлайн та отримувати результати перевірки від викладача, а також матимуть можливість отримання віддалених консультацій викладача та онлайн-спілкування один з одним через різноманітні опції, що пропонуються такими середовищами. Застосування систем управління навчанням надає низку переваг. Так, студенти отримують більшу автономію завдяки тому, що можуть працювати з матеріалами в межах прийнятого для них графіку в умовах поміркованих часових обмежень та у зручний для них час. Окрім того, вони залишаються постійно активно залученими до процесу навчання, а також у них формуються нові навички й уміння застосування технологій, що вже є надзвичайно важливим для майбутніх перекладачів, зважаючи на надзвичайно високу технологічність перекладацької діяльності – як письмової, так і усної на сучасному етапі [24; 30].

Навчальне середовище Moodle надає низку переваг усім учасникам навчального процесу. Так, викладач отримує змогу оформити навчально-методичне забезпечення своєї дисципліни у структурованій формі з опціями швидкого розширення, доповнення та корегування матеріалів; активно використовувати текстові, графічні, аудіо- та відеоматеріали, а також розробити ефективну автоматизовану систему обліку й контролю та самоконтролю навчальних здобутків студентів шляхом побудови різноманітних завдань, тестів і рейтингового оцінювання самостійної роботи студентів. Студенти, у свою чер-

гу, отримують можливість дистанційного опанування навчального матеріалу через постійний онлайн-доступ до логічно структурованих та укомплектованих навчально-методичних матеріалів та засобів самоконтролю й самотестування, а також ефективний зворотний зв'язок з викладачем та рештою студентів як у синхронному (онлайн чат), так і асинхронному (форум) режимах [19].

4. Застосування у процесі формування декларативного складника комп'ютерно орієнтованих засобів, зокрема: електронної пошти, мультимедійних презентацій, ресурсів мережі Інтернет - для виконання професійно-орієнтованих завдань у межах спеціалізованого курсу "Чинники успішного працевлаштування перекладача за фахом" [12].

Електронна пошта (e-mail) являє собою асинхронний засіб комп'ютерної комунікації, який дозволяє створювати, отримувати, зберігати, відправляти та пересилати одному або декільком одержувачам електронні повідомлення по всьому світу [1; 6]. Недооцінити всі переваги електронної пошти складно, власне, без неї неможливо собі уявити процес навчання майбутніх перекладачів. Вона використовується в написанні кваліфікаційних робіт студентами (курсіві та дипломні роботи) та виконанні практик для ефективного і швидкого зв'язку між керівниками та студентами. До того ж її доцільно застосовувати для організації самостійної роботи студентів з практики перекладу, а також теоретичних курсів. У випадку з теоретичними курсами викладач засобами електронної пошти може надіслати студентам лекційний матеріал та презентації, а студенти, у свою чергу, можуть надіслати викладачеві завдання, виконані в межах вивчення курсу, та отримувати швидкі консультації в разі виникнення запитань. До того ж дослідники [22] відзначають, що належне володіння електронною поштою як такою є професійно важливим для майбутнього перекладача, оскільки питома вага комунікації із замовниками та представниками перекладацької компанії буде здійснюватися саме через неї.

Під час проведення лекцій студенти отримують багато інформації на слух. Проте такий спосіб сприйняття забезпечує засвоєння лише 20% матеріалу, у той час як його поєднання із зоровим сприйняттям здатне підвищити ефективність засвоєння до 80% [15]. Саме тому лекційний матеріал доцільно ілюструвати засобами мультимедійних презентацій, які являють собою файли з розширенням ppt, створені за допомо-

гою спеціальних комп'ютерних програм, та містять послідовність слайдів з текстами, графічними зображеннями, музичними і звуковими ефектами, відеофрагментами, анімацією й іншими засобами представлення інформації на певну тему [13; 21]. Основними перевагами мультимедійних презентацій є інформаційна єдність, компактність, емоційна привабливість, наочність, мобільність, інтерактивність, економічна вигода та багатofункціональність [21].

До мультимедійних презентацій висувається низка вимог [16]: об'єднаність однією комунікативною ситуацією, побудова за принципом однієї складності, рівномірний розподіл словесного та ілюстративного матеріалу, подача цифрового матеріалу у вигляді графіків і діаграм, єдиний нейтральний фон та єдиний за типом ефекти анімації для всіх презентацій, виконання усіх об'єктів у єдиному стилі, проста навігація, легкість у використанні, бажана відсутність звукового супроводу, здійснення зміни слайдів презентації одним клацанням миші.

Однією з найвідоміших програм зі створення таких презентацій є Microsoft PowerPoint, яка являє собою простий та зручний у використанні десктопний програмний продукт. Серед інших прикладів можна навести такі зручні хмарні сервіси, як Apple Keynote, Документи Google, Haiku Deck, Prezi, Slide Rocket тощо.

Окрім того, магістри-перекладачі мають добре орієнтуватися на ринку перекладацьких послуг, який значною мірою є віртуальним: уміти знаходити сайти з метою працевлаштування за фахом, аналізувати останні тенденції ринку на основі інформації з мережі Інтернет, знаходити ресурси для професійного саморозвитку, що обумовлює необхідність розвитку пошукового компонента фахової компетентності перекладача в межах професійно-орієнтованих завдань спеціалізованого курсу, які спонукають до постійного використання ресурсів мережі Інтернет [12].

Висновки з дослідження та перспективи подальших розвідок у даному напрямі. Таким чином, доходимо висновку, що встановлені й описані організаційно-педагогічні умови являють собою цілісний комплекс, покликаний забезпечити ефективний розвиток фахової компетентності магістрів-перекладачів засобами інформаційно-комунікаційних технологій. Відповідно перспективу наших подальших досліджень вбачаємо в побудові моделі розвитку фахової компетентності магістрів-пере-

кладачів засобами інформаційно-комунікаційних технологій з урахуванням виокремлених нами організаційно-педагогічних умов.

ЛІТЕРАТУРА

1. Андреев Д. Я. Вивчення іноземної мови засобами електронних освітніх середовищ / Д. Я. Андреев // Міжнародний науковий форум: соціологія, психологія, педагогіка, менеджмент. – 2015. – Вип. 17. – С. 199–207.
2. Бугайчук К. Л. Змішане навчання: теоретичний аналіз та стратегія впровадження в освітній процес вищих навчальних закладів / К. Л. Бугайчук // Інформаційні технології і засоби навчання. – 2016. – Т. 54. – № 4. – С. 1–18.
3. Долинський Є. В. Можливості використання навчального середовища Moodle при вивченні іноземних мов та перекладу / Є. В. Долинський // Збірник наукових праць Хмельницького інституту соціальних технологій Університету "Україна". – 2013. – № 1(7). – С. 82–86.
4. Долинський Є. В. Цілі і завдання інформаційної підготовки студентів-перекладачів з використанням інформаційно-комунікаційних технологій / Є. В. Долинський // Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання у підготовці фахівців: методологія, теорія, досвід, проблеми. – 2013. – Вип. 34. – С. 283–287.
5. Карташова Л. А. Хмарні технології як засіб ефективного впливу на практичну підготовку перекладачів / Л. А. Карташова, О. В. Данилюк // Вища освіта України. – 2013. – № 3 (50). – С. 199–202.
6. Литвиненко О. В. Педагогічні можливості використання електронної пошти в навчанні іноземних мов у вищих технічних навчальних закладах / О. В. Литвиненко // Педагогічна освіта: теорія і практика. – 2011. – Вип. 9. – С. 125–128.
7. Лупиніс Т. Б. Організаційно-педагогічні умови та принципи формування інформаційної компетентності магістрантів соціальної роботи / Т. Б. Лупиніс // Наукові праці Чорноморського державного університету імені Петра Могили комплексу "Києво-Могилянська академія". – Серія: Педагогіка. – 2012. – Т. 188, Вип. 176. – С. 89–94.
8. Мюгге У. Десять убедительных причин использовать память переводов / У. Мюгге // Професиональный перевод и управление информацией. – 2010. – № 2. – С. 41–47.
9. Ольховська А. С. Основи професійної майстерності перекладача : [на-

вчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів за спеціальністю "Переклад" (англійська мова) / А. С. Ольховська. – Харків : Видавництво ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2013. – 132 с.

10. Ольховська А. С. Синхронний переклад у суспільно-політичній сфері : [навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів за спеціальністю "Переклад" (англійська мова)] / А. С. Ольховська. – Харків : Видавництво ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2014. – 152 с.

11. Ольховська А. С. Теоретичні передумови розробки курсу "Сучасні перекладацькі технології. Системи автоматизації перекладу" / А. С. Ольховська / Вісник Вінницького політехнічного інституту. – 2016. – Випуск 4 (127). – С. 108–114.

12. Ольховська А. С. Чинники успішного працевлаштування перекладача за фахом [навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів за спеціальністю "Переклад" (англійська мова)] / А. С. Ольховська. – Харків : Видавництво ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2016. – 116 с.

13. Полюга Г. Ю. Використання мультимедійних технологій у навчальному процесі ВНЗ / Г. Ю. Полюга // Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка. – Серія: Педагогіка. – 2008. – № 8. – С. 59–63.

14. Рогульська О. О. Педагогічні умови формування професійної компетентності майбутніх перекладачів засобами сучасних інформаційних технологій : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук : спец. 13.00.04 "Теорія і методика професійної освіти" / О. О. Рогульська. – Вінниця, 2010. – 21 с.

15. Синиця М. О. Використання мультимедійних технологій у навчальному процесі ВНЗ як засіб формування педагогічних знань / М. О. Синиця // Професійна педагогічна освіта: становлення і розвиток педагогічного знання. – Житомир : Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2014. – С. 418–438.

16. Соколовська Т. П. Мультимедійні презентації – гідна альтернатива електронному підручнику / Т. П. Соколовська [Електронний ресурс] // Проблеми сучасного підручника. – 2011. – Вип. 10. – Режим доступу : http://undip.org.ua>upload/iblock/6bd/4_04.pdf.

17. Соловьева А. В. Професійна перекладацька робота з допомогою комп'ютера / Соловьева А. В. – СПб. : Питер, 2008. – 160 с.

18. Тарасенко Р. О. Теоретичні і методичні засади формування інформаційної компетентності майбутніх пере-

кладачів для аграрної галузі у вищих навчальних закладах: дис. ... докт. пед. наук : 13.00.04, 13.00.10 / Тарасенко Ростислав Олександрович. – К., 2017. – 550 с.

19. Технологии и ресурсы электронного обучения / [Д. Руткаускене, Р. Кубилонас, Д. Гудониене и др.]. – Харьков : Точка, 2011. – 352 с.

20. Шайденко Н. А. Инновационные информационно-педагогические технологии для развития преподавательских кадров / Н. А. Шайденко, В. А. Сухомлин, А. В. Якушин // Прикладная информатика. – 2010. – № 3(27). – С. 32–37.

21. Шевченко І. А. Використання мультимедійних презентацій як сучасного засобу навчання в системі післядипломної освіти / І. А. Шевченко // Інформатизація освіти Вінницької області: стан, проблеми, перспективи. – 2012. – № 1. – С. 23–26.

22. Alcina-Caudet A. Encouraging the Use of E-mail and Mailing Lists Among Translation Students / A. Alcina-Caudet / Meta: Translators' Journal. – 2003. – Vol. 48, № 4. – P. 634–641.

23. Bowker L. Terminology tools for translators / L. Bowker // Computers and Translation. – Amsterdam & Philadelphia : John Benjamins Publishing Company, 2003. – P. 49–65.

24. Fictumova J. E. E-learning for Translators and Interpreters: The Case of CMS Moodle / J. E. Fictumova // Theory and Practice in English Studies 3 : Proceedings from the Eight Conference of British, American and Canadian Studies. – Brno : Masarykova univerzita, 2005. – С. 201–206.

25. Fraser J. The Broader View: How Freelance Translators Define Translation Competence / J. Fraser // Developing Translation Competence. – Amsterdam & Philadelphia : John Benjamins Publishing Company, 2000. – P. 51–76.

26. Garcia I. Beyond Translation Memory: Computers and the Professional Translator [Electronic resource] / I. Garcia // The Journal of Specialised Translation. – 2009. – Issue 12. – P. 199–214. – Way of access : http://www.jostrans.org/issue12/art_garcia.pdf.

27. LeBlanc M. Translators on translation memory (TM). Results of an ethnographic study in three translation services and agencies / M. LeBlanc // The International Journal for Translation & Interpreting Research. – 2013. – 5(2). – P. 1–13.

28. Melby A. Terminology in the Age of Multilingual Corpora [Electronic

resource] / A. Melby // The Journal of Specialised Translation. – 2012. – Issue 18. – P. 7–29. – Way of access: http://www.jostrans.org/issue18/art_melby.pdf.

29. Muegge U. Cloud-based translation memory tools are changing the way translators work and train [Electronic resource] / U. Muegge. – Way of access : http://works.bepress.com/cgi/viewcontent.cgi?article=1102&context=uwe_muegge.

30. Pym A. E-Learning and Translator Training [Electronic resource] / Pym A. – 2001. – Way of access : http://usuarios.tinet.cat/apym/on-line/training/2001_earning.pdf.

31. Somers H. Translation memory systems / H. Somers // Computers and Translation. – Amsterdam & Philadelphia : John Benjamins Publishing Company, 2003. – P. 31–47.

REFERENCES

1. Andreiev D. Ya. Vyvchennia inozemnoi movy zasobamy elektronnykh osvitnikh seredovyshch / D. Ya. Andreiev // Mizhnarodnyi naukovyi forum: sotsiologhiia, psykholohiia, pedahohika, menedzhment. – 2015. – Vyp. 17. – S. 199–207.

2. Buhaichuk K. L. Zmishane navchannia: teoretychnyi analiz ta stratehiia vprovadzhennia v osvittii protses vyshchychkh navchalnykh zakladiv / K. L. Buhaichuk // Informatsiini tekhnologii i zasoby navchannia. – 2016. – Tom 54. – № 4. – S. 1–18.

3. Dolynskiy Ye. V. Mozhlyvosti vykorystannia navchalnoho seredovyshcha Moodle pry vyvchenni inozemnykh mov ta perekladu / Ye. V. Dolynskiy // Zbirnyk naukovykh prats Khmelnytskoho instytutu sotsialnykh tekhnologii Universytetu "Ukraina". – 2013. – № 1(7). – S. 82–86.

4. Dolynskiy Ye. V. Tsili i zavdannia informatychnoi pidhotovky studentiv-perekladachiv z vykorystanniam informatsiino-komunikatsiinykh tekhnologii / Ye. V. Dolynskiy // Suchasni informatsiini tekhnologii ta innovatsiini metodyky navchannia u pidhotovtsi fakhivtsiv: metodologhiia, teoriia, dosvid, problemy. – 2013. – Vyp. 34. – S. 283–287.

5. Kartashova L. A. Khmarni tekhnologii yak zasib efektyvnoho vplyvu na praktychnu pidhotovku perekladachiv / L. A. Kartashova, O. V. Danyliuk // Vyshcha osvita Ukrainy. – 2013. – № 3 (50). – S. 199–202.

6. Lytvynenko O. V. Pedahohichni mozhlyvosti vykorystannia elektronnoi poshty v navchanni inozemnykh mov u vyshchychkh tekhnichnykh navchalnykh

zakladakh / O. V. Lytvynenko // Pedagogichna osvita: teoriia i praktyka. – 2011. – Vyp. 9. – S. 125–128.

7. Lupynis T. B. Orhanizatsiino-pedahohichni umovy ta pryntsypy formuvannia informatsiinoi kompetentnosti mahistrantiv sotsialnoi roboty / T. B. Lupynis // Naukovi pratsi Chornomorskoho derzhavnoho universytetu imeni Petra Mohyly kompleksu "Kyievo-Mohylianska akademiia". Seriya: Pedagogika. – 2012. – Tom 188, Vyp. 176. – S. 89–94.

8. Mjuggje U. Desjat' ubeditel'nyh prichin ispol'zovat' pamjat' perevodov / U. Mjuggje // Professional'nyj perevod i upravlenie informaciej. – 2010. – № 2. – S. 41–47.

9. Olkhovska A. S. Osnovy profesiinoi maisternosti perekladacha : [navchalnyi posibnyk dlia studentiv vyshchych navchalnykh zakladiv za spetsialnistiu "Pereklad" (anhliiska mova)] / A. S. Olkhovska. – Kharkiv : Vydavnytstvo KhNU imeni V. N. Karazina, 2013. – 132 s.

10. Olkhovska A. S. Synkronnyi pereklad u suspilno-politychnii sferi : [navchalnyi posibnyk dlia studentiv vyshchych navchalnykh zakladiv za spetsialnistiu "Pereklad" (anhliiska mova)] / A. S. Olkhovska. – Kharkiv : Vydavnytstvo KhNU imeni V. N. Karazina, 2014. – 152 s.

11. Olkhovska A. S. Teoretychni peredumovy rozrobky kursu "Suchasni perekladatski tekhnologii. Systemy avtomatyzatsii perekladu" / A. S. Olkhovska // Visnyk Vinnytskoho politekhnichnoho instytutu. – 2016. – Vypusk 4 (127). – S. 108–114.

12. Olkhovska A. S. Chynnyky uspišnogo pratsevlashtuvannia perekladacha za fakhom [navchalnyi posibnyk dlia studentiv vyshchych navchalnykh zakladiv za spetsialnistiu "Pereklad" (anhliiska mova)] / A. S. Olkhovska. – Kharkiv : Vydavnytstvo KhNU imeni V. N. Karazina, 2016. – 116 s.

13. Poliuha H. Yu. Vykorystannia multymediinykh tekhnologii u navchalnomu protsesi VNZ / H. Yu. Poliuha // Naukovi zapysky Ternopil'skoho natsional'nogo pedahohichnoho universytetu imeni Volodymyra Hnatiuka. Seriya: Pedagogika. – 2008. – № 8. – S. 59–63.

14. Rohul'ska O. O. Pedahohichni umovy formuvannia profesiinoi kompetentnosti maibutnikh

perekladachiv zasobamy suchasnykh informatsiinykh tekhnologii : avtoref. dys. na zdobuttia nauk. stupenia kand. ped. nauk : spets. 13.00.04 "Teoriia i metodyka profesiinoi osvity" / O. O. Rohul'ska. – Vinnytsia, 2010. – 21 s.

15. Synytsia M. O. Vykorystannia multymediinykh tekhnologii u navchalnomu protsesi VNZ yak zasib formuvannia pedahohichnykh znan / M. O. Synytsia // Profesiina pedahohichna osvita: stanovlennia i rozvytok pedahohichnoho znannia. – Zhytomyr : Vyd-vo ZhDU im. I. Franka, 2014. – S. 418–438.

16. Sokolovska T. P. Multymediini prezentatsii – hidna alternatyva elektronnomu pidruchnyku / T. P. Sokolovska [Elektronnyi resurs] // Problemy suchasnoho pidruchnyka. – 2011. – Vyp. 10. – Rezhym dostupu : [http://undip.org.ua>upload/iblock/6bd/4_04.pdf](http://undip.org.ua/upload/iblock/6bd/4_04.pdf).

17. Solov'eva A. V. Professional'nyj perevod s pomoshh'ju komp'jutera / Solov'eva A. V. – SPb : Piter, 2008. – 160 s.

18. Tarasenko R. O. Teoretychni i metodychni zasady formuvannia informatsiinoi kompetentnosti maibutnikh perekladachiv dlia aharno haluzi u vyshchych navchalnykh zakladakh: dys. ... dokt. ped. nauk : 13.00.04, 13.00.10 / Tarasenko Rostyslav Oleksandrovych. – K., 2017. – 550 s.

19. Tehnologii i resursy jelektronnoho obuchenija / [D. Rutkausk'ene, R. Kubiljunas, D. Gudoniene i dr.]. – Kharkov : Tochka, 2011. – 352 s.

20. Shajdenko N. A. Innovacionnye informacionno-pedagogicheskie tehnologi dlja razvitiia prepodavatel'skih kadrov / N. A. Shajdenko, V. A. Suhomlin, A. V. Jakushin // Prikladnaja informatika. – 2010. – № 3 (27). – S. 32–37.

21. Shevchenko I. A. Vykorystannia multymediinykh prezentatsii yak suchasnoho zasobu navchannia v systemi pislidyploinoi osvity / I. A. Shevchenko // Informatyzatsiia osvity Vinnytskoi oblasti: stan, problemy, perspektyvy. – 2012. – № 1. – S. 23–26.

22. Alcina-Caudet A. Encouraging the Use of E-mail and Mailing Lists Among Translation Students / A. Alcina-Caudet // Meta: Translators' Journal. – 2003. – Vol. 48, № 4. – P. 634–641.

23. Bowker L. Terminology tools for translators / L. Bowker // Computers and Translation. – Amsterdam & Philadelphia : John Benjamins Publishing Company, 2003. – P. 49–65.

24. Fictumova J. E. E-learning for Translators and Interpreters: The Case of CMS Moodle / J. E. Fictumova // Theory and Practice in English Studies 3 : Proceedings from the Eight Conference of British, American and Canadian Studies. – Brno : Masarykova univerzita, 2005. – C. 201–206.

25. Fraser J. The Broader View: How Freelance Translators Define Translation Competence / J. Fraser // Developing Translation Competence. – Amsterdam & Philadelphia : John Benjamins Publishing Company, 2000. – P. 51–76.

26. Garcia I. Beyond Translation Memory: Computers and the Professional Translator [Electronic resource] / I. Garcia // The Journal of Specialised Translation. – 2009. – Issue 12. – P. 199–214. – Way of access : http://www.jostrans.org/issue12/art_garcia.pdf.

27. LeBlanc M. Translators on translation memory (TM). Results of an ethnographic study in three translation services and agencies / M. LeBlanc // The International Journal for Translation & Interpreting Research. – 2013. – 5(2). – P. 1–13.

28. Melby A. Terminology in the Age of Multilingual Corpora [Electronic resource] / A. Melby // The Journal of Specialised Translation. – 2012. – Issue 18. – P. 7–29. – Way of access : http://www.jostrans.org/issue18/art_melby.pdf.

29. Muegge U. Cloud-based translation memory tools are changing the way translators work and train [Electronic resource] / U. Muegge. – Way of access : http://works.bepress.com/cgi/viewcontent.cgi?article=1102&context=uwe_muegge.

30. Pym A. E-Learning and Translator Training [Electronic resource] / Pym A. – 2001. – Way of access : http://usuarios.tinet.cat/apym/on-line/training/2001_elearning.pdf.

31. Somers H. Translation memory systems / H. Somers // Computers and Translation. – Amsterdam & Philadelphia : John Benjamins Publishing Company, 2003. – P. 31–47.